

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRALYI FELSÉG'
 ENGEDELMÉVEL.

—————|

Nro 50.

Költ. Bétsben, Sz. Iván Havának (Júniusnak),
 22 dik napján 1798-dik Elztendőben.

Olafz - Országi Tudósítások.

Papa Ő Szentsége, oda hagyta Június²-dik napján Sziena vidékét, 's által költözött a' vélelévőkkel egygyütt egy Kartájzer Klastromba, mely, csak két merttföldnyire esik Florentzia Városától, 's illendően el készítődött az Ő Sz. ge' bé-fogadására.

A' Tuloni Kikötőhelyből ki-indúlt Frantzia Hajóssereg, meg-állapodott vala

F f f

Máj. 26-dikánn, Korzika' Szigeténél, egy olly línében, melynek hosszúsága, tizen-nyóltz tengeri mértföldnyire terjed ki. Valamennyi Afzfzonyok voltak a' hajókonn, mind ki-rakattattak a' szárazra: még a' Baraguey d' Hilliers Ofztály-Generális' Felesége is. Kiszállottak Bonaparte és Berthier Generálisok is: de minekutánna megtették volna a' szükséges rendeléseket, öt óránnyi idő alatt Bastiában; ismét visszatertek a' hajóra. Máj. 30-dikánn Szárdinia Szigete' szomszédjában fekvő Maddalena Szigetéhez érkezett a' Hajóssereg, a' hol várakoztak vala már reá, 18-dik Májustól fogva, négy ezer főből álló földi Katonák, Casalta Generális' vezérlése alatt, 36 szállító-hajókonn, 's azonnal hozzá kaptolták magokat. Ekképpen 230-ra nevedett a' Hajók' száma, melyek tovább folytatván útjokat, már Máj. 31-dikénn Szárdinia Szigete' Fővárosánál Cagliárinál szemléltettek. Sietett utánna az a' Hajósseregetske is, melly, a' Nizzai partoktól indúlt, és Jún. 1-ső napján érkezett Korzika Szigete' Fővárosához Básztiához.

A' feljebb említett *Maddalena* Szigete Kikötőhelyében, fogollyá tsinálta magát, egy 16. ágyús Angliai Rablóhajó Máj. 26-dikánn, mert egy Frantzia hajó elől, mely által üzőbe vevődött, a' Maddalennai Kikötőhelybe vette magát, meg se' gondolván; hogy ott Frantziák vólnának.

Tsak nem ugyan azonn időbenn érkeztek 3 Ánglus línei hajók és egy Fregát Cagliari szomszédságában fekvő S. Pietro Szigetéhez, a' hol szándékoztak megörvosolni nem kevés romlóssokat, mellyek, az Áfrikai partoktól való útazások közben, ejtett benne a' nagy szélvész.

A' Civitavecchiai Kikötőhelyből, egy 40 ágyús Fregát' védelme alatt, 67 szállító-hajók indultak ki, melyekenn, mintegy tizenkét ezerig való földi Katonák voltak. A' Lovasságnak egy része hátra-maradván Civitavecchiában, ismét visszament onnét Rómába, a' hol még több Katonaság' befogadására tevődtek készületek.

A' Római Frantzia Fő-Kommisszarius egy Hirdetményt adott ki Jún. 1-ső napján, a' melyben jelentette, hogy se' Katonai se' Civilis Frantzia Kommisszariusok, semmi más adót nem kívánhatnak a' Római Respublika' Lakosaitól, hanem tsupánn a' melly eránt, előre való meg egygyezés lett, a' Római és a' Fr. Respublikák között. A' Római Respublika' kötelessége leszfz azonbann, gondoskodni a' Frantzia Katonaság' tartásáról, a' melly, az ő földjén vagyon.

Nápoly Országban tartozik minden Földes Úr, a' birtokában lévő minden száz emberből egy Rekrutát állítani, hogy így

mentől elébb teljes számúvá tétetődhessék, 's oly labra állítódhassék az Ármádia, a' milyenre, egészsz törekedéssel igyekezik azt állítani a' Király.

A' Sinigagliai, Fanói, és Ankonai vidékekenn, olly nagy szélvész és esőszakadás volt Máj. 22-dikénn, hogy nagy darab földet el borított a' ki tsapott vizek' árja, 's tetemes kárt okozott.

A' Római Respublikábann, olly keménységgel kényszerítődött a' Nép, a' Respublika' Kafzszájába való bé-adására az erőltetett költsönnek; hogy az alább hagyatás végett abból a' nagy keménységből, a' Konzulokhoz írt a' Törvényhozó-Tanáts: de azt a' feleletet vette, hogy a' környülállásokhoz képest nem lehet gyengébb eszközökkel élni.

Rómában, oly szűkké tette a' pénzt a' republikánizálódás, hogy már most a' harangokat kell pénzzé vereíteni.

A' Genuai útszákonn nem bátorságos éjjel jární: a' Cisalpina Respublika' földjénn is úgy el szaporodtak a' Haramiak, hogy Katonaságot kellett ellenek küldeni.

Spanyol-Országú Tudósítások.

A' Státus' eddig való adósságainak lejjebb szállítása, és az új adósság-tsinálásoknak el háritása, fő gondja az újj Ministernek *Saavedra* Úrnak.

Déli-Ámerikában fekvő Caraccas Tartományokat a Spanyoloknak, a hol terem a *Kakao*, szinte egész sz. pusztasággá változtatta egy nagy szélvész, mely 3 napokig, leirhatatlanul dübösködött 11-dik Februáriustól fogva, 13 dikig.

Az Udvar Izoross vizsgálásokat tétet következendő két történetek erántt, úgy mint: 1.) Szevilla Városában egy Bika- viadal' alkalmatosságával, oly zenebőna támadott, a' melyben sok emberek sebesedtek meg, 's némellyek életüket is veszítették. 2.) Asztúria Tartományának Ribadeo nevű Helységében, ágyúkat, 's valami tsak kívántatik azokhoz, készített vólt az Udvar' számára Don Ybanez. Ezenn Helységre, a' környékbéli Lakosok között, őt ezernél többen tolakodtak mostanság, 's minekutánna mindent ki rablottak 's elpusztítottak volna ott: végre, Don Ybanez' műhelyét és házát felgyújtották: mely erőszakoskodás, vérontással is vala egybe köttetve. Sok Familiák maradtak kenyér nélkül.

Frantzia-Országi Tudósítások.

A' Hágából Párisba illantott Daendels Generálisnak, pártját láttatik fogni a' Fr. Direktórium: mert a' Hágai Fr. Követhoz Delacroix Polgárhoz, parantsolatot küldött, (mely parantsolat már nyomtatás-

bann is ki jött) hogy a' nálla Magános-Szekretáriusságot viselt Brohain-Dücinge Urat, a' ki, alkalmatosságot szolgáltatott a' Daendels Polgár ellen való panaszra, azonnal botsássa el magától, és arra az esetre, ha talán Brohain-Dücingenek nem volna polgári jussa Batáviában; küldesse el Azt, a' Batáviai Respublika' földjéről, az oda való Direktórium által.

Párisban a' Hágából oda szállított Elefántokat is republikanizálni akarják: mert azt a' kedves Szánkülotti Dalt, el muzsikálta egy nagy Khórus az Elefántok előtt. Jelen volt a' muzsikán *van Spandonk* nevű híres Virágfestő, kinek bizonyítása szerint, ki mondhatatlan örömet nyilatkoztattak ezen állatok, a' *Sza Ira'* hallására. Kivált a' Nyöstény, szüntelen mozgatta füleit, játszott a' fatsargós orrával, és oly hangon bögött, mellyet, ama' nagy esmérője az Állatoknak *Buffon*, Szeretet hangjának nevez.

Az úgy nevezett Ángliai Fr. Sereg' Fővezérjének írja most magát Kilmaine Generális.

A' Batavusoknak egy hajójok se' mér ki-indúlni tengerre a' Skáldisról, mert fél, hogy az ott meg-szűnés nélkül feles számmal kerengő Ánglus hajók' prédájává lesz:

a' Slickensi Tsatorna által való egygyesülés is félbe-szakadt pedig, úgy annyira, hogy a' melly Ostendai hajók már az említett Tsatornában (Kanálisban) voltak: vízfűza nem mehetnek többé az Ostendai Kikötőhelybe.

(A' l' Orienti Kikötőhelyben el egett, 14-dik Július nevezetű Frantzia línei hajóról azt írják a' Londoni Tudósítások, hogy 15 línei hajókhoz meg-kívántató kötelek 's vitorlák voltak azonn, a' melyek, mind, lángok' prédájává lettek.)

Londoni Tudósítások.

A' múltt postánn említett Irlandiai tsatákban, melyek, Valtinglainal; Dunlaviánál; Dumboynénél, és Dunghaulinnál, történtek, a' halva maradtak' száma 900-ra ment a' Pártosok' részéről. Tsak a' Dunghaulini verekedésbenn magábann 350 embert vesztettek a' Pártosok, a' meg-sebesedteken kívül; a' Királyi Katonaságból ellenben nem hullottak többen el, 9-nél, és 16-an sebesedtek meg.

Irlandia Fővárosából Dublinból, sokan költöztek által lakni Angliába.

Londonban Hertzeg Portland Minister' parantsolatjára meg-árestálódtak Máj. 31-dikénn következő Személlyek: Irlandiai Lord Cloncurry' Fia, Lawes Úr;

James Agar Prokátor; és Stewart, Curran,
's Traynor Urak.

Maidstonében voltak fogva, a' mint tudjuk, 's protzelzszus alatt O - Connor, és Coegley, több Tzimborásaikkal egygyütt, kik a' Coegley' 'sebbeli Könyvében találtott Írásnál fogva, azzal vádoltattak: hogy a' Király' élete ellen intselkedtek; a' Frantziákkal leveleztek, és hívták őket az Angliai földre oly biztatással, hogy ott sok Barátjaikra fognak találni. A' protzelzszusnak vége szakadt Maj. 22 dikénn. Tsak Coegley maga íteltetett halálra: a' többek pedig el botsátódtak, hanem Ó Connor, a' ki igen revolúzionális hangon szokott volt írni, újra el fogattatott, és Irlandiába küldetődött.

A' Földközi-tengerenn, 12 Angliai Rabló-hajók, kevés hetek alatt, száz hajóit fogdosták el az ellenségnek, mellyeket, mind a' Málta' Szigete' partjaihoz hordtak. A' Frantziák tehát egygy Hajósseregofz-tályt küldöttek a' Máltai partok eleibe, de meg-értvén ezt az Anglus Admirális: nyombann oda küldötte Nelson Contre - Admirálist egynehány línéai hajókkal. — Május utolsó napján tele volt London azzal a' hírrel, hogy Nelson Contreadmirális megverte a' Tuloni Hajóssereget a' Földközi-tengerenn. Meg lehet, hogy a' feljebb em-

lített Fr. Hajósseregofztályon diadalmaskodott Nelson Contreadmirális, 's ezen diadalma szolgáltatót, a' Londont meg-töltött hírre alkalmatosságot.

Az Ángliai Nemzet előtt, gyűlölség-tárgyává tette magát Tirney Úr, hogy magános viadalra (duellumra) hívta ki Pitt Ministert. — Ama' nemes gondolkozású Tagja az Ország-gyűlés' Második' Táblájának Vilberforze Úr, alkalmatosságot vett ezen esetből, oly értelmű Végzés-formát terjeszteni rövid időnn a' Tabla eleibe: hogy ha ezentúl Parlamentáris Tag, magános viadalra hív ki valamelly Státus-Ministert, azonnal meg-árestálódják 's büntetésre vonattassék.

Az Ángliai Udvarnak olly ajánlást tett *Northumberland* Hertzeg, hogy ő a' maga költségén 5 ezer főből álló Korpust állít fel a' Haza' védelmére.

Helvétziai Tudósítások.

Helvétziában egy Írás jött ki nyomtatásbann, melly, a' Helvétziai földönn levő Fr. Katonákat, pártütésre indítja a' Fr. Direktórium ellen.

A' Basileai Kántonoknak ismét sok részeiben vagdalták ki az úgy nevezett Szabadság' fájt: de kik? még nem tudótt ki.

Nem tsak a' Nép között, hanem a' Törvényhozó-gyűlésbenn magábann is sokan nyilatkoztatják a' Fr. ákkal való meg nem elégedésseket. Kivált két Tagjai ezen Gyűlésnek — *Suter* és *Nutzet* nevezetűek — igen fel indúltak, a' midön értették, hogy Schauenburg Fr. Generális oly értelmű rendelést tett közönségessé, hogy egy Helvétziai Polgár is, paszszus nélkül ne utazhasson egygyik Helységből a' másikba. „Mit használ nekünk — monda Suter (Tigurumból való) a' mi Konstitúciónk, mit használnak minden mi tanátskozásaink, ha a' mi Polgárjaink a' Fr. Katonai Törvény-szék' eleibe idéztethetődnek, 's ha a' mi magunkurasága, vezedelemben forog. Esküszöm, hogy én vagy szabadonn élek, vagy meg halok. — *Nutzet*, így szólott: „Nints arra — *úgymond* — hatalma egy idegen Hatalmasságnak, hogy Törvényeket szabjon mi előnkbe. Inkább darabokra hagyom magamat tépetni, mint sem ezt meg-engedjem.

Német Birodalmi Tudósítások.

Berlinbe nehezenn megy már rendkívülvaló Frantzia Követnek Sieyes Polgár, a' mint Jún. 9-dikénn írták Rastadtból.

Rastadtba az új Fr. Követ *Jean de Bry*, Jún. 12-dikénn érkezett el Pári'sból.

Rastadtal által ellenben a' Rajna' bal meljékén fekvő Szelcz nevű Városotskájá-

ban Alzátiának, folynak a' konferentziák (beszélgetések) Ts. K. Minister Gróf Cobenzel, és François Neufchateau Fr. Ex-Direktor között. Majd egygyiknél majd Masiknál fel-váltva tartatnak a' beszélgetések. Kétfzer, úgymint, Máj. 30-dikánn, és Jún. 1-ső napján, Françoisnál tartattak; harmadszor pedig Gróf Cobenzelnél, kihez François, a' maga Követi rangjához képest, fekete és veress öltözetében hintón vitette magát, lovás Strázsáktól kísértetve. Koch nevű Tudós-Polgárt, magához kívánt Franzoi Polgár egynehány napokra Straßburgból, kinek, mint közönséges Profeszszornak letzkéit, Gróf Cobenzel is hallotta vólt hajdan, a' Státus, és a' Nemzetek' Törvényeiről való tudománybann.

A' Berlini Udvar, nem tsak meg tiltotta a' maga birtokaibéli lovaknak Külföldre való el adattatását: hanem még maga is sok lovakat vétet öfzfe Moldva- és Oláh Országokbann.

Berlinből írták Jún. 4-dikénn, hogy gyakor tanátskozásokat tart az oda való Ministériommal, az Orosz Udvar' Rendkívülvaló Követe Repnin Hertzeg, mely tanátskozásokonn jelen szokott lenni a' Bétsi Udvar' Berlini Követe is.

A' Pruszsziai Király, minekelötte Königsberg felé indúlt vólna Berlinből, egy

Írást küldött a' Tudományok' Királyi Akadémiájához, mely Írásbann azt adta értésére az Akadémiának h'hatós ki fejezésekkel, hogy ha hasznos akar lenni; inkább fordítsa figyelmetességét és szorgalmatosságát, a' Mesterségek' tökéletesebbitésére; a' Nemzeti Szorgalmatosságnak buzdítására, és az el hatalmaz-i kezdett hibás gondolkozás formája veszedelmes következéseinek meg-gátolására; mint sem holmi szörfzálhasogások körül töltse az idejét.

A' Szerentséltetö (Hazard) játékokra nézve is adott ki egy intö Írást említett útja előtt, a' Pr. Király, melybenn, emberiség' motskainak, 's erkölsök romlotsága, és minden gonoszság' kútfejeinek nevezi azokat, 's egyszerűmind bizodal-mát nyilatkoztatja, hogy a' jó erkölsök-höz való hajlandósága, az Ö Felsege Prufszusainak meg nem engedi nékiek, hogy egy oly betstelen tselekedetben (a' Hazardjátzásbann) való rész vétel által, meg-fertéztessék az öröm idejét (a' Königsbergi Hódolás-napját), 's az Igazgató és Annak Népe között való Szövettség' szentelésének czeremóniáját.

Elegyes Tudósítások.

Passman Oglunak, két Szerentsétlen verekedései voltak mostanság a' Nagy-Ur Seregével.

Passman-Oglu, terhes környülállások között vagyoni: mert el vesztette egy oly hív Társát, a' ki Másik Maga volt ő neki, 's Azzal egygyütt feles számú Népet is. A' dolog, így történt: A' Nagy-Vezér el végezte, hogy kétféle ezer emberrel, mindenfelől meg-támadja Oglut: de a' meg-támadás előtt való nap, tudósítván Oglu titkonn ezen szándékról: legottan tanátskozott Basa Karra Omer Barátjával, 's jónak találta elébb meg-támadni tsak próbául egy részét a' Nagy Vezér' Seregének, a' melyben ezen véletlen történet által zavarodás esvén, élt a' jó alkalmatossággal Karra Omer, és hat ezer emberrel, négyszer vert visszsa 30 ezeret: de egyszerre meg-fordult a' szerentse: mert egy vitéz Török rá esmérvén Karra Omerre, neki hajtott, 's le lövén alólla a' lovát, el tsapta a' fejét. A' Pártosok el vesztvén Vezérjeket özsze zavarodtak, 's a' Nagy-Vezér' Seregeé lett a' győzedelem.

Az Orosz Tsászár oly parantsolatot küldött a' Lieflándi (Livóniai), Esthlándi, és Kurlándi Nemességhez, hogy az Ifjúságnak otthonn a' Tartományban jó módal való taníttathatása végett, nézzen ki egy alkalmas helyet Universitásnak, a' melynek fel-állításában, maga Ő Tsászári Felsege is segíteni fogja hathatóssann a' Nemességet.

Az Északi-Ámerikai Respublika' Elöljárói, leg feljebb négy Hónapok alatt, huszonöt ollyatén hadi-hajókat szándékoznak fel készíttetni, a' mellyek között a' leg kisebb, húsz; és a' leg nagyobb hetvennégy ágyús lesz.

Dánia' szoross tengeréhez, az úgy nevezett *Sundhoz*, Július' eleire várták az Orosz Hajóssereget.

Valamint Svéd Országban: úgy Dániában is lelkesenn hozzá látnak a' hadi hajók' fel-készítéséhez.

A' Zsidókat Helvétziában szinte a' mi-dön fel szabadította volna a' Törvényhozó-Tanáts, minden személlyes adófizetés alól: akkor fogattattak el két Zsidók, a' kik Szolothurnban, 26 rúd ezüstöt loptak el a' közönséges Kaszszából.

A' Berlinben lévő Kézi-mesterségek' Akadémiájának *Haas* nevű Tagja, a' ki Basileában lakik, különös módját talált fel a' Mappák' készítésének. Eddig t. i. réz-, vagy fa-táblára mettződött az egész Mappa, és úgy nyomódott le róla, de *Haas* Úr, valamint a' Mappában előforduló neveket: úgy a' folyóvizeknek, hegyeknek, 's más egyéb tárgyaknak jegyeit is, külön külön darabotskákból rakja öszsze: 's az ekképpen öszsze rakott Tábláról nyomódik le ösztán a' Mappa. Ily módon készült Mappáját *Haas* Úrnak magunk

is láttuk, mely Mappa, igen tisztán ábrázolja, a' Frantziáknak Baváriából lett vizsza-vonulását.

Gibráltárban nagy készülteket tesznek a' végre az Ánglusok, hogy újra ágyúhassák Kádixot foganatossann.

A' Közvénynek különbkülönbféle nemei a' tag-fitzámodások; a' test' valamely részén magát ki-ütő gyúladás' 's egyéb ebfélék ellen szerentsés és hamar kúrát talált fel egy Perkins nevű Orvos-Doktor Északi-Ámérikában 's nevezetessenn Újj-Ángliának Connectient nevű Tartományában. Az orvosló-efzközei, meg-hegyezett értz-darabok, mellyeket Ő Tractoroknak nevez; minthogy az orvoslás az értz-nemeknek vonó (attractiva) erejénn fundálódik.

Új posztó

nemét talált fel Magyar-Országonn, Munkáts mellett, Sz. Miklós nevű Helységben Gróf *Schönborn* bányáinak Főgondviselője Biborczfalvai Székely Mihály Úr, és már ezen produktumából mutattatott is bé próbául 6 rőföt 's 3 fertályt a' F. Helytartó Tanátsnak. Az első próbatétel' alkalmazosságával 3 forintba 's 20 xrba került egy ily posztónak a' röfe: de ezentúl nem fogna többbe kerülni másfél forintnál. A' materiája ezen újmódi tartós posztónak, bizonyos fű neme, mellyet, *Asclepiasnak*

vagy *Vincetorium*nak is neveznek. E' tá-
lalmánynak olvasása, következendő Kérdés
fel-tévéseire szolgáltató alkalmatosságot
egy Hazafinak :

Hát a' gyapjú fonalakat nem jó vól-
na e' kender-fonalakkal egygyesíteni, 's
úgy készíteni belőlök jó féle tartós posztót?

Mi pedig azt kérjük :

Hát több posztó-fabrikákat nem jó
vólna e' fel-állítani a' Hazában, hogy így,
Külföldre ne kellene ki adni a' sok pénzt
olly posztóért, mely, a' Külföldiek által
óltsónn szerzett magyar gyapjúból készült?

Béts.

A' napokban egy Kurír érkezett ide
Berlinből, ki leg-ottan ki-indult Laxem-
burgba Tsáfzár Ő Felségéhez : valamint
egy más Kurír is, a' ki Londonból ér-
kezett.

* * * * *
Tudósítás.

N Bihar Vármegyében Diószegenn,
birka-gyapjú - kótyavetye fog tartatni Július'
15-dik napján. Mind öfzfe 14 ezer darab
az el adni való, még a' maga természeti
minémüségében lévő gyapjú: és nevezet-
tessen, 9 ezer darab, öreg jú-gyapjú; öt
ezer pedig bárány-gyapjú. A' kiknek tet-
szeni fog akár egészfen, akár részfenként
meg-szerezni kézf-pénzenn ezen gyapj da-
rabokat: jelenthetik magokat az említett
15-dik napján Júliusnak, Diószegenn az
Uraság' házánál.